

Data de recepció: 20/04/2011
Data d'acceptació: 10/05/2011
ISSN: 2172-587X. Núm. 2, 2011
<http://www.innovib.cat>

Competències del professorat a Europa (1). Quines competències específiques hauria de reunir el professorat europeu per a la realització de les bones pràctiques?

Competencias del profesorado en Europa (1). ¿Qué competencias específicas debería reunir un profesor europeo para la realización de las buenas prácticas?

The competences of professional educators in Europe (1). Which specific competences should teachers have in order to implement best practices?

Onofre Ferrer Riera, oferrer@cepmanacor.es

Director del CEP de Manacor.

Cristina Adrover Adrover, cadrover@cepmanacor.es

Assessora de formació del CEP de Manacor.

Resum

L'article fa referència al treball realitzat en el projecte multilateral Comenius COPE (Competences of Professional Educators in Europe), finançat per la Comissió Europea i en el qual s'ha fet un exhaustiu estudi sobre les competències específiques que ha de tenir el professorat europeu. L'article recull la primera part del procés dut a terme, en el qual es determinaren les 24 capacitats específiques necessàries per al professorat a partir de les competències bàsiques establertes per Lisboa l'any 2000 i de l'anàlisi de les competències específiques del professorat segons COPE.

Paraules clau

Professor europeu, competències del professorat, competències específiques, detecció de necessitats, necessitat de formació.

Resumen

El artículo hace referencia al trabajo realizado en el proyecto multilateral Comenius COPE (Competences of Professional Educators in Europe) financiado por la Comisión Europea y en el que se ha realizado un exhaustivo estudio sobre las competencias específicas que debe tener el profesorado europeo. El artículo recoge la primera parte del proceso llevado a cabo en el que se determinaron las 24 capacidades específicas necesarias para el profesorado a partir de las competencias básicas establecidas por Lisboa en el año 2000 y del análisis de las competencias específicas del profesorado según COPE.

Palabras clave

Profesor europeo, competencias del profesorado, competencias específicas, detección de necesidades, necesidad formativa.

Abstract

The article presents the work accomplished by the multilateral COPE (Competences of Professional Educators in Europe) Comenius project funded by the European Commission, which conducted an exhaustive study on the specific competences European teachers must possess. The article describes the first part of the process undertaken to determine the 24

specific competences teachers need, which are based on the basic competences established by Lisbon in 2000 and the analysis of specific teacher competences such as the COPE.

Keywords

European teacher, teacher competences, specific competences, needs assessment, training needs.

1. INTRODUCCIÓ

L'any 2000 el Consell Europeu de Lisboa va determinar les competències bàsiques que haurien d'adquirir els ciutadans mitjançant el seu aprenentatge al llarg de la seva vida. Des d'aquest moment les polítiques europees estan incrementant el nombre de funcions i responsabilitats educatives i formatives del professorat amb l'objectiu de desenvolupar les competències necessàries per posar en pràctica un currículum propi de la societat del coneixement.

La incorporació de les competències bàsiques com a element organitzador del sistema educatiu porta adijunt la modificació d'un aspecte fonamental de l'aprenentatge: la metodologia d'ensenyament. La docència s'ha de centrar en l'alumne. Aquest passa a tenir un rol actiu dins el procés educatiu, la qual cosa tindrà molt a veure amb la seva actuació mitjançant la intervenció i la participació en el treball dins l'aula. Això suposa, doncs, un canvi en l'actitud del professorat i una transformació de la seva actuació en el procés d'ensenyança. El professorat haurà de compartir protagonisme amb l'alumnat i entendre que la seva funció no és només una simple transmissió de coneixements, sinó que haurà de gestionar els mitjans necessaris perquè l'alumnat descobreixi aquests coneixements i sigui capaç d'aplicar-los a la seva vida quotidiana. El professorat haurà de saber manejar els instruments i les tècniques per promoure la participació de l'alumnat i crear, així, mecanismes de motivació perquè aquest actuï de forma dinàmica i participativa tant a l'aula com dins la societat.

Però, a més, el treball per competències implica que el professorat ha de dominar nous aspectes perquè l'alumnat assimili les competències i es pugui desenvolupar dins la societat actual i canviant. Aquests nous aspectes que el professorat ha de dominar impliquen un maneig bàsic de les tecnologies de la informació i comunicació, l'adquisició d'habilitats de gestió i administració de centres educatius, la capacitat d'integrar l'alumnat amb necessitats educatives especials en els centres i, finalment, manejar les habilitats socials necessàries per a la integració de l'alumnat nouvingut procedent de diferents cultures i afrontar amb èxit la gestió de la convivència del centre.

Observant els programes de formació de professorat de les diferents comunitats, així com el de les Illes Balears, ens adonem que no hi ha un coneixement de les competències específiques que hauria de tenir el professorat per poder dur a terme aquest canvi tan fonamental. Tampoc no trobem estudis que determinin les competències que actualment posseeix i les que haurien de ser millorades mitjançant els programes de formació permanent.

Aquesta situació exposada fou el que va promoure la necessitat d'iniciar un projecte europeu d'investigació sobre les competències específiques del professorat: Competences of Professional Educators in Europe (COPE). El projecte multilateral és integrat per sis països representats per nou institucions: la Universitat de les Illes Balears i el Centre de Professorat de Manacor (institució coordinadora del projecte) a Espanya, la Universitat de Twente i el Saxion

Hogescholen d'Holanda, el CVU Jelling de Dinamarca, el centre de formació permanent de TCEI Gdansk i la Gornoslaska Wyzsza Szkola Pedagogiczna Myslowicach (GWSP), la Universitat de Bucarest i el centre de professors Casa Corpului Didactic Bucuresti i finalment la Universitat de Bergen de Noruega. Totes aquestes institucions es dediquen a la formació inicial i a la formació contínua del professorat.

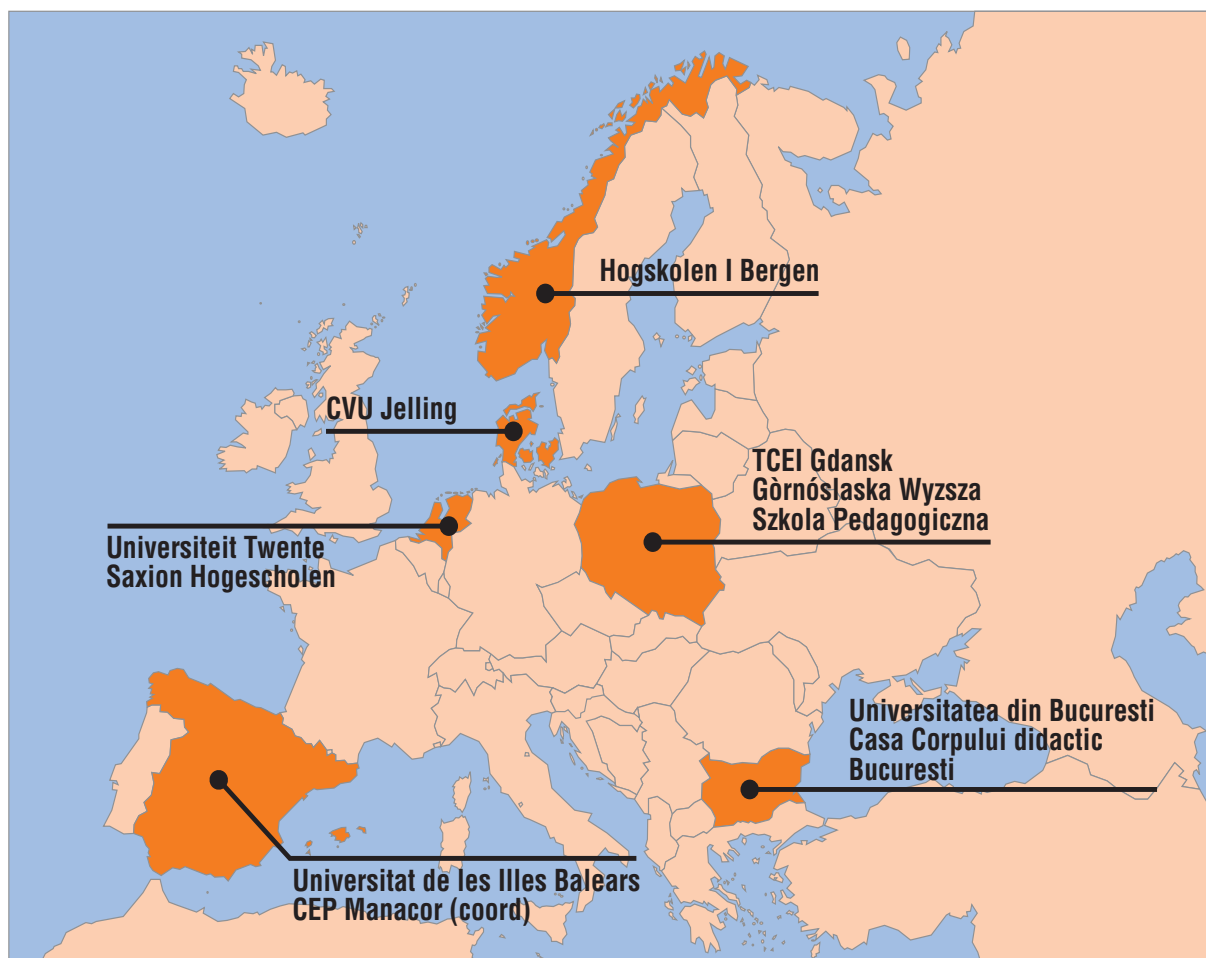

Figura 1. Mapa dels països representants del projecte COPE. Inclou el nom de les institucions participants.

2. LES COMPETÈNCIES AL LLARG DE LA VIDA A LA COMUNITAT EUROPEA

El punt de partida del projecte va consistir a establir una fase de recerca i investigació sobre les competències que haurien d'adquirir els professors per dur a terme la seva tasca com a docents a l'Europa actual. Per a això fou necessari establir una base teòrica sobre competències específiques del professorat per elabo-

rar un qüestionari d'aplicació d'aquest. D'aquí que vàrem establir unes relacions entre les competències bàsiques al llarg de la vida i les competències específiques de la tasca del docent.

Pel que fa a les primeres, podem constatar que no existeix una total coincidència entre les competències bàsiques de Lisboa, segons el Diari Oficial de la Unió Europea de 30-12-2006, i les dels diferents països europeus. Vegeu figura 2:

Competències clau (DOUE)	Competències bàsiques (Espanya)
Comunicació en la llengua materna	Comunicació en llengües estrangeres
Competència lingüística en comunicació	
Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia	Competència matemàtica
Competència digital	Competència en tractament de la informació i TIC
Aprendre a aprendre	Aprendre a aprendre
Competències socials i cíviques	Competència social i ciutadana
Sentit de la iniciativa i esperit d'empresa	Iniciativa i esperit emprenedor
Consciència i expressió culturals	Competència artística i cultural
	Coneixement i la interacció amb el món natural

Figura 2. Relació entre les competències clau i les competències bàsiques a Espanya.

Les distincions apareixen no només a la majoria de països europeus, sinó que també les trobem en algunes comunitat autònomes. Igualment es va determinar que la competència en llengua materna i la competència matemàtica són intrínseques i es poden adquirir mitjançant els estudis que realitza el professorat a cada país. Així doncs, es va acordar l'ús d'aquestes sis:

- Competència de comunicació en llengües estrangeres
- Competència digital
- Aprendre a aprendre
- Competència social i cívica
- Sentit de la iniciativa, esperit emprenedor i creativitat
- Coneixement i expressió corporal

Aquestes són les sis competències bàsiques necessàries per als docents a tots els països de la Comunitat.

3. LES COMPETÈNCIES SEGONS COPE

Una vegada exposades les competències a desenvolupar al llarg de la vida, el consorci COPE considera que existeixen una sèrie de capacitats que el professorat ha de tenir per a la realització de les bones pràctiques.

Aquestes competències s'agrupen en:

- Competència interpersonal
- Competència pedagogicodidàctica
- Competència de reflexió i desenvolupament propi
- Competència per accedir a la informació

El consorci COPE interpreta cada una d'aquestes capacitats de la forma següent:

Competència interpersonal: el professorat amb bona capacitat de relació interpersonal és aquell que comunica i coopera de manera efectiva amb l'alumnat i els companys creant un bon ambient de treball i potenciant l'autonomia de l'alumnat.

Competència pedagogicodidàctica: el professorat amb bona capacitat pedagògica i didàctica és aquell que ofereix als seus estudiants un aprenentatge segur i eficaç mitjançant una metodologia participativa i els ofereix un desenvolupament social i emocional en el marc de l'escola inclusiva.

Competència de reflexió i desenvolupament propi: el professorat amb bona capacitat de reflexió i desenvolupament propi és aquell que sovint té en compte els seus pensaments i punts de vista sobre la seva competència professional al llarg de la seva vida i l'actualitza amb la seva pràctica docent.

Competència informativa: el professorat amb bona capacitat informativa és aquell que té coneixements sobre habilitats i procediments per accedir a informació sobre l'educació europea i les diferents formes de treballar a cada país i per divulgar-la. Relació entre la interacció de les competències, bàsiques i específiques.

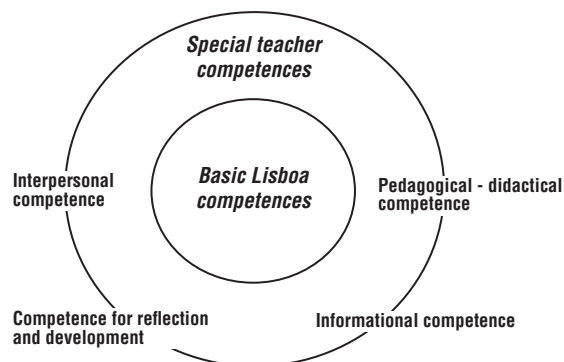

Figura 3. Integració de les competències bàsiques i les competències específiques segons COPE.

Es parteix de les competències bàsiques com a eix i es relacionen aquestes amb les competències específiques. Per determinar quines eren les capacitats que s'havien d'avaluar, es varen relacionar els dos grups de competències: les competències bàsiques establertes per Lisboa l'any 2000 i les competències específiques determinades pel consorci COPE. El resultat donà lloc a 24 capacitats, que són les que es considera convenient que el professorat europeu adquireixi per a la realització de les bones pràctiques.

Tal com es pot observar al quadre, analitzant horitzontalment i per competències bàsiques, la *competència lingüística de comunicació en llengües estrangeres* que necessita tenir el professorat ha d'estar centrada en aquestes quatre capacitats:

- Capacitat de comunicar-se eficaçment en llengua estrangera amb companys i alumnes
- Capacitat d'ensenyar matèries no lingüístiques en llengua estrangera

Capacitats especials del professorat Capacitats bàsiques de Lisboa	1. Capacitat interpersonal	2. Capacitat pedagògicodidàctica	3. Capacitat per a la reflexió i el propi desenvolupament	4. Capacitat informativa
5. Comunicació en llengües estrangeres	1. Capaç de comunicar-se eficaçment en llengua estrangera amb companys i alumnes.	2. Capaç d'ensenyar matèries no lingüístiques en llengua estrangera.	3. Capaç de participar i contribuir en pràctiques reflexives en un entorn de parla en llengua estrangera.	4. Capaç de trobar i repartir informació en una gamma/varietat de mitjans de comunicació.
6. Capacitat digital	5. Capaç d'utilitzar recursos electrònics i digitals en la comunicació i cooperació amb companys docents.	6. Capaç d'utilitzar recursos digitals amb una metodologia eficaç en la seva pràctica a l'aula.	7. Capaç de col·laborar i utilitzar mitjans de comunicació electrònics per donar suport a la discussió i a la reflexió.	8. Capaç de promoure informació a través de mitjans de comunicació electrònics.
7. Aprendre a aprendre	9. Capaç de promoure processos d'aprenentatge cooperatius i col·lectius.	10. Capaç de basar la seva pràctica docent en informació nova pertinent, i en la recerca/investigació.	11. Capaç d'aplicar eines per reflexionar sobre una lliçó que ja s'ha aplicat, per formular millores.	12. Capaç d'accedir a informació i proporcionar-la per donar suport a l'aprenentatge dels estudiants.
8. Capacitat social i cívica	13. Capaç de participar d'una forma eficaç i constructiva en la vida social i laboral.	14. Capaç d'ajustar i desenvolupar les seves pràctiques docents segons les regulacions locals.	15. Capaç de reflexionar sobre competències socials i cíviques.	16. Capaç de localitzar i utilitzar documents socials i educatius.
9. Sentit de la iniciativa, de l'esperit emprenedor i de la creativitat	17. Capaç de liderar i implicar companys en projectes creatius.	18. Capaç d'aplicar creativament mètodes pedagògics a l'escola inclusiva.	19. Capaç d'utilitzar la reflexió per donar suport a la millora i a desenvolupaments creatius.	20. Capaç de contribuir a desenvolupaments i millores de recursos d'informació.
10. Coneixement i expressió cultural	21. Capaç d'entendre situacions culturals diverses i respondre-hi apropiadament.	22. Capaç de proporcionar oportunitats d'ensenyament i aprenentatge en un marc culturalment divers.	23. Capaç de reflexionar sobre pràctiques docents de manera apropiada culturalment.	24. Capaç d'accedir a això i proporcionar informació eficaçment i apropiadament.

Figura 4. Quadre resum de les capacitats del professorat europeu.

- Capacitat de participar i contribuir en pràctiques reflexives en un entorn de parla en llengua estrangera
- Capacitat de trobar i repartir informació en una gamma/varietat de mitjans de comunicació

En *competència digital* incloem el maneig de les tecnologies de la comunicació i de la informació digital, i es considera necessari que el professorat sigui:

- Capaç d'utilitzar recursos electrònics i digitals en la comunicació i cooperació amb companys docents
- Capaç d'utilitzar recursos digitals amb una metodologia eficaç en la seva pràctica a l'aula
- Capaç de col·laborar i utilitzar mitjans de comunicació electrònics per donar suport a la discussió i a la reflexió
- Capaç de promoure informació a través de mitjans de comunicació electrònics

Per aconseguir una *competència d'aprendre a aprendre*, sense cap dubte la competència més transversal, el professorat ha de ser capaç de:

- *promoure processos* d'aprenentatge cooperatius i col·lectius
- basar la seva pràctica docent en informació nova pertinent, i en la recerca/investigació
- *aplicar eines* per reflexionar sobre una lliçó que ja s'ha aplicat, per formular millores
- trobar i proporcionar informació per donar suport a l'aprenentatge dels estudiants

Respecte a la *capacitat social i cívica del professorat*, s'haurà de preparar perquè domini les habilitats necessàries per ser:

- Capaç de participar d'una forma eficaç i constructiva en la vida social i laboral
- Capaç d'ajustar i desenvolupar les seves pràctiques docents segons les regulacions locals
- Capaç de reflexionar sobre competències socials i cíviques
- Capaç de localitzar i utilitzar documents socials i educatius

Per poder *ensenyar i divulgar el sentit de la iniciativa, de l'esperit emprenedor i de la creativitat*, el professorat ha de ser:

- Capaç de liderar i implicar companys en projectes creatius
- Capaç d'aplicar creativament mètodes pedagògics a l'escola inclusiva
- Capaç d'utilitzar la reflexió per donar suport a la millora i els desenvolupaments creatius
- Capaç de contribuir a desenvolupaments i millores de recursos d'informació

Finalment, en relació amb la competència relacionada amb *el coneixement i l'expressió cultural*, es considera que el professorat europeu hauria de ser:

- Capaç d'entendre situacions culturals diverses i respondre-hi apropiadament
- Capaç de proporcionar oportunitats d'ensenyament i aprenentatge en un marc culturalment divers
- Capaç de reflexionar sobre pràctiques docents de manera apropiada culturalment
- Capaç d'accedir a això i proporcionar informació eficaçment i apropiadament

4. QUINES ÀREES HA D'ATENDERE REALMENT LA FORMACIÓ PERMANENT DEL PROFESSORAT?

Fent referència a les capacitats que el professorat necessita aconseguir en cada un dels àmbits específics determinats (relacions interpersonals a l'escola, capacitat pedagògicodidàctica, capacitat per a la reflexió i el mateix desenvolupament i capacitat de gestionar la informació correctament), és necessari remarcar que per a cada un d'ells la formació ha d'anar encaminada a millorar els aspectes indicats en el quadre exposat anteriorment.

4.1. MILLORA DE LA CAPACITAT DE RELACIÓ INTERPERSONAL A L'ESCOLA

Tenint en compte que les relacions interpersonals del professorat són fonamentals per a les bones pràctiques, és important que la formació que aquest rep vagi encaminada a dotar-lo de recursos per ajudar-lo a assolir cada un dels sis camps establerts.

Per a la millora de la *comunicació eficaç en llengua estrangera* amb companys i alumnes serà necessari es-

tablir en el programa de formació activitats que permetin adquirir un domini en llengua estrangera, activitats que es puguin organitzar des del mateix programa o emprant vies complementàries, però que siguin ateses com a activitats de formació permanent. Igualment, a la formació inicial del professorat s'haurà de preveure aquest requisit per a l'adquisició d'aquesta competència.

Quant a la *capacitat d'emprar recursos electrònics i digitals en la comunicació i cooperació* amb altres docents, la formació permanent haurà de preveure en els seus programes quins recursos electrònics són convenientes per comunicar-se i cooperar en la pràctica reflexiva amb els companys. Això permetrà establir una xarxa de comunicació àgil i eficaç entre el professorat si s'adquireix aquesta competència. De la mateixa manera, la formació del professorat ha d'anar encaminada a dotar-lo de coneixements i habilitats perquè sigui *capaç de promoure processos d'aprenentatge cooperatiu i col·lectiu*, així com ser *capaç de participar d'una forma eficaç i constructiva en la vida social i laboral*.

La capacitat de lideratge és més difícil d'aconseguir, però la formació del professorat haurà d'oferir habilitats i recursos perquè aquesta capacitat s'aconsegueixi i sigui acceptada per al possible líder i per a la resta de la comunitat educativa. Atès que els líders depenen del seu camp específic d'acció, s'haurà de formar el professorat en tècniques de *lideratge i implicació de companys/es en projectes creatius* o no.

No podem deixar de banda, en els programes de formació, la realització d'activitats encaminades a *entendre les situacions culturals diverses i a respondre-hi adequadament*. Tenint en compte que per entendre una situació cultural és necessari conèixer-la, els programes de formació hauran de donar difusió a les distintes cultures existents dins el seu àmbit.

4.2. MILLORA DE LA CAPACITAT PER A LA REFLEXIÓ I EL DESENVOLUPAMENT PROPI

Autoformació és un concepte que sovint s'empra i, a la vegada, una tasca pendent en la formació del professorat. Si bé l'autoformació depèn de cada persona, es considera que la formació permanent del professorat ha de dotar de pautes els professors per incentivar, potenciar i optimitzar l'autoformació de cada un.

Per aconseguir accedir amb èxit a les fonts d'autoformació, el professorat hauria de ser format per adquirir les capacitats següents:

- Capacitat de participar i contribuir a pràctiques reflexives en un entorn de parla en llengua estrangera.
- Capacitat de col·laborar i emprar mitjans de comunicació electrònics per donar suport a la discussió i reflexió.
- Capacitat d'aplicar recursos per reflexionar sobre un tema exposat per incorporar-hi millores.
- Capacitat de reflexionar sobre competències socials i cíviques.
- Capacitat d'emprar la reflexió per donar suport a la millora i el desenvolupament creatiu.
- Capacitat de reflexionar sobre les pràctiques docents de manera cultural diversa.

Es considera que hauria de ser primordial establir fòrums de discussió, conferències, etc., amb l'objectiu de potenciar aquestes capacitats i l'adquisició de la pràctica autoformativa.

4.3. MILLORA DE LA CAPACITAT DE GESTIONAR LA INFORMACIÓ CORRECTAMENT

Ens trobem en una societat que canvia constantment. Cada vegada apareixen nous sistemes per difondre informació, la qual cosa provoca la necessitat d'oferir una formació al professorat perquè sigui capaç de gestionar-la i oferir-la correctament. Des de la formació permanent del professorat, es considera necessari afavorir els aspectes següents. En primer lloc, és necessari incrementar la capacitat que té el professor/a per poder *trobar i difondre informació en una varietat de mitjans de comunicació*. Per això, és necessari organitzar activitats per donar a conèixer aquesta gran varietat de mitjans de comunicació que la societat ens ofereix.

Un cop donada a conèixer aquesta varietat de mitjans dels quals disposem, es fa necessari oferir al professorat recursos perquè sigui *capaç de promoure aquesta informació mitjançant els diversos mitjans de comunicació*, la qual cosa implica que el professorat conegui el funcionament de les noves tecnologies de la informació. Aquest aspecte haurà de ser previst en el disseny de les activitats de formació.

Havent donat a conèixer aquests nous recursos, es fa imprescindible que el professorat els faci arribar als alumnes. Per això és convenient *promoure la capacitat que posseeixen els docents per accedir a la informació i proporcionar-la*, per donar suport a l'aprenentatge dels estudiants.

A més de facilitar l'accés a camps lúdics de l'àmbit de la xarxa informàtica, el professorat haurà de ser *capaç de localitzar i emprar documents socials i educatius* per usar-los en la seva pràctica docent, a la xarxa o fora d'aquesta, i promoure que s'hi interessi l'alumnat per a la recerca i utilització dins l'escola i en el seu context social.

Per acabar, un altre aspecte a tenir en compte per a la millora de la capacitat informativa del professorat és l'aportació que aquest mateix realitza. Per això serà necessari dotar-lo de capacitats i/o instruments que facin possible que sigui *capaç de contribuir al desenvolupament i a la millora de recursos de la informació*. Aquesta capacitat va lligada amb la necessitat de formar el professorat per ser *capaç de trobar i oferir la informació de manera eficaç i adequada*.

4.4. MILLORA DE LA CAPACITAT PEDAGOGICODIDÀCTICA DEL PROFESSORAT

Fins al dia d'avui la formació del professorat s'ha centrat en l'acció del professor/a dins l'aula. Actualment, la funció del professorat consisteix a promoure que l'alumnat sigui capaç de gestionar el seu propi aprenentatge. Per aconseguir-ho, cal tenir en compte les sis capacitats seleccionades de les de Lisboa, les quals es troben a la columna dreta del requadre (veg. figura 4), per millorar la transferència a l'alumnat.

Les activitats de formació han de facilitar al professorat la possibilitat de ser capaç d'**impartir àrees/matèries no lingüístiques en llengua estrangera**, no només pel que fa al domini de la capacitat lingüística, sinó també pel que fa a la terminologia pròpia de la matèria/àrea.

De la mateixa manera, la competència digital s'haurà de treballar per donar a conèixer al professorat els recursos digitals existents i el seu accés, per convertir-los en un instrument d'ús continuat en la pràctica diària. Aquest accés suposa el pas previ a la capacitat *d'emprar recursos digitals amb una metodologia eficaç en la pràctica a l'aula*.

L'accés als recursos en xarxa és un mitjà més per adquirir informació: si aquesta es complementa amb investigació, pròpia o per part d'altres, produirà un nou coneixement sobre el qual el professorat haurà de basar la seva pràctica. Aquesta formació en accés i recursos digitals és fonamental en els programes de formació.

Per millorar la formació pedagogicodidàctica del professorat, els programes de formació han de tenir present el desenvolupament de la capacitat d'ajustar i desenvolupar les seves pràctiques docents en sintonia amb les normes i els costums locals, la qual cosa implica incloure aquestes dins les activitats de formació del professorat.

Ser capaç d'aplicar creativament mètodes pedagògics a l'escola inclusiva és un objectiu que actualment ja s'està incorporant als nostres programes de formació i va relacionat amb la capacitat d'oferir oportunitats d'ensenyança dins un context cultural divers. Encara que no sigui un aspecte nou dins els plans de formació, s'ha de tenir en compte perquè no quedi en segon lloc.

5. CONCLUSIONS

Després de l'estudi realitzat per les institucions al llarg d'aquests tres anys, s'arriba a la conclusió que aquestes 24 capacitats són les que hauria de tenir el professorat. A partir d'aquí, el nostre estudi consisteix a determinar quines d'aquestes 24 capacitats són les que posseeix actualment el professorat europeu i quines són les que hauria de tenir per dur a terme unes bones pràctiques. Establir els ítems era el punt de partida per a la investigació sobre les competències sentides i les competències desitjades en educació: aquesta és, doncs, la base de la investigació realitzada pel projecte COPE, la qual s'exposa amb més detall a l'article «Competències del professorat a Europa (2). Competències reals i competències desitjades. Procés d'investigació i resultats».

Si aquestes competències es corroboren amb el procés d'investigació, es considera que la detecció de necessitats de formació del professorat, així com els plans de formació inicial i permanent, tant a Espanya com a Europa, ha de sofrir una modificació pel que fa a l'enfocament i a l'aplicació. Ja s'ha exposat anteriorment que el sistema educatiu s'ha vist immers dins un procés de canvi en aquests darrers anys. Els objectius s'han d'orientar cap a l'adquisició o la millora

d'algunes d'aquestes capacitats segons les necessitats que han estat detectades. D'una altra manera, s'entendria l'educació per competències com un aspecte al marge de la formació del professorat.

La formació permanent és la clau per ajudar a rompre l'individualisme que sofreixen les aules, el professorat

i els centres educatius, ja que permet incorporar noves metodologies, elements i recursos.

Si realment es pretén treballar en competències, el perfil del formador ha de ser modificat, ja que aquest ha de disposar de les competències anomenades anteriorment.

Per a més informació:

Competences of Professional Educators (COPE)

<http://www.copeproject.com>

European Network on Teacher Education Police (ENTEP)

<http://entep.bildung.hessen.de/>

European Teacher Education Network (ETEN)

<http://www.eten-online.org/modules/wfchannel/>

EMETT project <http://www.emett.eu/>

European Commission. Education & training

http://ec.europa.eu/education/index_en.htm

What is a «European teacher»? A discussion Paper ENTEP

Per citar aquest article:

Ferrer Riera, O.; & Adrover Adrover, C. (2011). Competències del professorat a Europa (1). Quines competències específiques hauria de reunir el professorat europeu per a la realització de les bones pràctiques? *Innov[IB]. Recursos i Recerca Educativa de les Illes Balears*, 2. 215-223. Obtingut de: <http://www.innovib.cat/numero-2/pdfs/art22.pdf>